

11. Плющ Н.П. Формули ввічливості в системі українського мовного етикету// Українська мова і сучасність. – К., 1991.
12. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологічний словник української мови.– К.:Освіта, 1998.– 246 с.
13. Формановская Н.И. Речевой этикет// Лингвистический энциклопедический словарь/ Гл. ред. В.Н.Ярцева.– М.: Сов. энцикл., 1990.
14. Формановская Н.И. Русский речевой этикет: лингвистический и методический аспекты. – М.: Русский язык, 1982. – 192 с.

УДК 372.8

Т.С. Хачіров

КОМУНІКАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ З ІНФОРМАТИКИ

Статтю присвячено питанням визначення сутності і складових комунікаційного компонента загальноосвітньої підготовки шкільної молоді в галузі інформатики.

This article covers questions of essence definition and constituents of communication components in general educational preparation of school youth in a field of information technologies.

Постановка проблеми. Сьогодні у зв'язку з переходом загальноосвітньої школи на 12-річний термін навчання відбувається модернізація навчальних програм з інформатики на підставі нових підходів до поетапного здійснення базової і профільної підготовки учнів, а також з урахуванням наявного стану і перспектив розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. У ракурсі означеної проблеми знаходяться і питання формування інформаційної, зокрема комунікаційної культури учнів у процесі їх загальноосвітньої підготовки.

Комунікаційний компонент інформаційної культури підростаючого покоління набуває все більшого значення, оскільки самостійна навчальна, творча й дослідницька діяльність учнів суттєво спирається на застосування сучасних комунікаційних технологій.

Необхідно зазначити, що серед змістових ліній загальноосвітнього курсу інформатики на сьогодні є найбільш неусталеною саме лінія зазначених технологій, що можна пояснити декількома факторами, найсуттєвішим з яких є недостатній рівень забезпеченості доступу шкіл до мережі Інтернет. Крім того, зазначена лінія порівняно нещодавно увійшла до програми курсу, що зумовило недостатню методичну розробленість навчання школярів основам Інтернет-технологій. З іншого боку, сучасні інформаційно-комунікаційні технології розвиваються дуже швидко, що потребує постійного перегляду програми підготовки як школярів, так і вчителів інформатики, які повинні своєчасно коректувати тематику та методику викладання предмета.

Разом із тим, реалізація Державної програми “Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці” передбачає здійснення широкомасштабних заходів щодо підключення загальноосвітніх навчальних закладів до мережі Інтернет. З іншого боку, істотне збільшення кількості домашніх комп'ютерів, поширення і доступність послуг щодо їх підключення до мережі Інтернет сприяли залученню школярів до практичного використання сучасних комунікаційних технологій у позашкільній діяльності, найчастіше для розваг. Це актуалізує проблему визначення змісту, форм і методів навчання школярів комунікаційних технологій у процесі викладання курсу інформатики.

На наш погляд, для вирішення зазначеної проблеми на засадах системного підходу слід виходити із з'ясування сутності комунікаційної компетентності випускника загальноосвітнього навчального закладу, що слугуватиме підставою для визначення змісту і

планування результатів навчання школяра комунікаційних технологій на різних етапах його підготовки в базовій і профільній школі.

Аналіз публікацій. Проблемам формування інформаційно-комунікаційної компетентності випускника загальноосвітнього навчального закладу присвячено роботи [1: 12; 2: 354-360; 3: 372-374; 4: 12-14; 5: 181-186]. М.І. Жалдак, О.І. Пошетун, О.І. Шувалова, І.А. Зимня, А.В. Хуторський та ін. розглядають проблему взаємодії особистості з інформаційним середовищем як питання інформаційної культури, яка є однією з головних критеріїв, що впливає на професійний рівень випускника загальноосвітнього навчального закладу.

Пропонуються п'ять основних стандартів [6: 52; 7: 63-67], згідно яким освічена людина повинна мати, перш за все, вміння знаходити необхідну інформацію для професійної та повсякденної діяльності, користуватися цією інформацією, аналізувати, синтезувати, оцінювати як її, так і її джерела, використовуючи при цьому новітні інформаційні та комунікаційні технології.

Метою даної статті є виокремлення і висвітлення сутності складників комунікаційного компоненту загальноосвітньої підготовки учнів з інформатики.

Результати дослідження. Виходячи із сучасного розуміння комунікаційної компетентності, до складників комунікаційного компоненту загальноосвітньої підготовки учнів з інформатики слід віднести такі: технічний, технологічний, інформаційний, правовий, ціннісний.

Технічна складова комунікаційного компоненту включає знання принципів побудови локальної мережі, технології віддаленого доступу, способів організації бездротових мереж; володіння вміннями налаштувати підключення персонального комп'ютера до локальної мережі, а також до мережі Інтернет; наявність навичок тестування зв'язку в комп'ютерній мережі, виявлення помилок у конфігуруванні мережі.

Наявність факторів ризику при використанні мережних технологій зумовлює необхідність доповнення технічної складової знаннями щодо сутності загроз, які виникають при роботі в Інтернеті, й вміннями захистити власну комп'ютерну систему від мережних атак і зараження вірусами, а також від розкрадання інформації, що зберігається в комп'ютері.

Технологічна складова комунікаційного компоненту загальноосвітньої підготовки учнів з інформатики традиційно передбачає наявність комплексу знань і вмінь, потрібних для реалізації ефективних способів пошуку інформації. Високі темпи збагачення Інтернет-ресурсів зумовлюють необхідність упевненого володіння спеціалізованими пошуковими інструментами і засобами, які забезпечують оперативний доступ до необхідних інформаційних ресурсів з мінімальними витратами зусиль і часу. Оскільки пошук інформації, як правило, не завершується знаходженням потрібної інформації, а потребує її перенесення в комп'ютер користувача або на відповідний носій, технологічна складова має бути доповнена вміннями застосовувати зручні засоби завантажування файлів.

В умовах надзвичайного поширення й урізноманітнення засобів Інтернет-комунікацій, які поєднують низьку собівартість із забезпеченням високого рівня якості зв'язку, належна увага має бути приділена формуванню вмінь застосовувати різноманітні засоби віддаленого спілкування. Звичайно в програмах навчання інформатики передбачено ознайомлення з електронною поштою і чатом, але сьогодні цим не можна обмежитися.

З огляду на роль Інтернет-комунікацій в забезпеченні міжособистісного спілкування, зокрема в режимі реального часу, технологічний компонент із необхідністю має включати також і володіння сучасними засобами IP-телефонії, які забезпечують дешевий або навіть безкоштовний і не тільки голосовий, а й відеозв'язок між абонентами всього світу.

Спілкування в мережі Інтернет включає також обмін фотознімками і відеозаписами. Масове використання цифрової фото і відеоапаратури, з одного боку, а з іншого – зростання забезпечуваної якості знімків та записів, що має наслідком значне збільшення їх ємності, стимулювало появу спеціальних безкоштовних засобів для формування і розміщення в Інтернеті фото і відеоальбомів із визначенням відповідних прав доступу до них, що стало

розумною альтернативою пересиланню великих за обсягом файлів через електронну пошту. Ознайомлення школярів із зазначеними засобами і прийомами їх застосування також має бути передбачено технологічною складовою.

Інформаційна складова комунікаційного компоненту загальноосвітньої підготовки учнів з інформатики виступає основою сприйняття й усвідомлення інформації, поданої у різних формах, розуміння ролі зображень і текстів у передаванні інформації, значення кнопок, посилань, спеціальних символів тощо. Проте сутність інформаційної складової цим не обмежується.

Враховуючи те, що користувач Інтернету має справу з величезним обсягом найрізноманітніших інформаційних ресурсів, які далеко не завжди є верифікованими, необхідно до інформаційної складової включити вміння критично аналізувати інформацію, відрізняти й відхиляти ту, що є недостовірною, застарілою, упередженою, некоректною.

Крім того, інформаційна складова має передбачати формування навичок створення власних колекцій корисних Web-ресурсів, їх каталогізації, оскільки це закладає основи ефективної роботи в Інтернеті.

Правова складова комунікаційного компоненту загальноосвітньої підготовки зорієнтована на формування у молоді поваги до інтелектуальної власності, імунітету проти незаконних дій з інформацією, а також розуміння того, яку особисту інформацію і за яких умов можна розміщати або передавати в мережі, якими можуть бути наслідки необережних дій з інформацією такого характеру. Зазначена складова передбачає наявність знань правових засад використання програмних та інформаційних ресурсів, доступних у мережі Інтернет, сформованість навичок зваженого підходу до надання або розміщення особистих даних в Інтернеті.

Сьогодні не можна ігнорувати соціального впливу Інтернет-комунікацій. Особливо значний вплив вони справляють на молодь – найбільш динамічний та чутливий до технічних інновацій прошарок населення. Інтернет набуває ролі специфічного середовища соціалізації та самореалізації особистості, де поступово руйнуються культурні і соціальні комунікаційні бар'єри, формуються нові соціальні норми. Сучасна молодь знаходить в Інтернеті арену для вільного спілкування й обміну думками, і це з необхідністю потребує формування відповідних ціннісних орієнтирів у учнів, а також прищеплення їм знань щодо особливостей та етичних норм мережного спілкування.

Висновки.

1. Зростання значущості комунікаційної компоненти загальноосвітньої підготовки школяра з інформатики потребує системного підходу до визначення змісту навчання комунікаційних технологій.

2. Виокремлення складових комунікаційної компоненти і розкриття їх сутності дає орієнтири для розробки змістового наповнення відповідних тематичних розділів програми загальноосвітнього курсу інформатики.

Предметом *подальшого дослідження* є конкретизація змісту і планування результатів навчання школяра комунікаційних технологій на різних етапах його підготовки в базовій і профільній школі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баловсяк Н.В. Історико-педагогічний аналіз виникнення поняття “інформаційна компетентність” // Матеріали III МНПК “Динаміка наукових досліджень – 2004”. – Дніпропетровськ, 2004. – Том 25. – С. 12.
2. Гуревич Р.С. Формування інформаційної культури майбутнього фахівця // Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень: Зб. наук. праць / За ред. І.А. Зязюна, Н.Г. Ничкало. – К., 2003. – С. 354-360.
3. Білоусова Л.І., Хачіров Т.С. Культурний простір Інтернету як змістова складова загальноосвітнього курсу інформатики. Наука і соціальні проблеми суспільства: освіта, культура, духовність: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 20-21

- травня 2008 року., у 2-х ч.; Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди. – Харків, 2008. – Ч1. – С. 372-374.
4. Хачіров Т.С. Інформаційно-комунікаційні технології у розв'язанні проблем професійної орієнтації та працевлаштування // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції Наука та освіта без границь.– Софія: “Баял ГРАД-БГ” ООД, 2007. – Том 8. – С. 12-14.
  5. Хачіров Т.С. Формування комунікаційного компоненту інформаційної культури учнів загальноосвітніх навчальних закладів // Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка, 2007. – №21. – Луганск; “Альма-матер”. – С. 181-186.
  6. Australian and New Zealand Information Literacy Framework principles, standards and practice. Second edition. Editor Alan Bund. Adelaide Australian and New Zealand Institute for Information Literacy. 2004. 52 p.
  7. Patricia Iannuzzi, “Focus: Information Literacy Competency Standards for Higher Education” Community & Junior College Libraries, Vol. 9 (4) 2000 p. 63-67.

УДК 376.36

К.А. Шапочка

ПІДРУЧНИК ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ (ЗПР)

Статтю присвячено проблемі підручника іноземної мови на початковому етапі навчання дітей із затримкою психічного розвитку.

The article is devoted to the problem of text-book of foreign language for children with learning disabilities in the elementary school.

Актуальність статті зумовлена тим, що початковий етап навчання іноземної мови молодших школярів із ЗПР надзвичайно важливий у всьому навчальному курсі. Він має забезпечити базу для більш якісного вивчення іноземної мови в основній школі або для вивчення другої іноземної мови, що також становить одне із завдань удосконалення шкільної освіти. Під початковим етапом у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі розуміють той період навчання, під час якого формуються основи іншомовної комунікативної компетенції, потрібні та достатні для подальшого їх розвитку й удосконалення. Тут відбувається становлення початків фонетичних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок та вмінь аудіювання, говоріння, читання й письма у межах програмних вимог [1].

Українські та зарубіжні вчені (Зязюн І.А., Роман С.В., Тарасун В.В, Коваленко О.В., Зальна П.В., Холс П., Роджерс В.), досліджуючи проблему навчання дітей із затримкою психічного розвитку, зазначали особливості підходу навчання англійської мови та низку особливостей як у процесі написання підручників, так і у процесі навчання.

Метою статті є висвітлення особливостей підручника іноземної мови на початковому етапі навчання дітей із затримкою психічного розвитку.

У Державному стандарті початкової загальної освіти зазначається, що на першому початковому етапі освіти відбувається всебічний розвиток молодшого школяра, виявлення і розвиток його здібностей, формування умінь і бажань навчатись. У цей період, окрім навичок навчальної діяльності, учень оволодіває елементами культури спілкування і співпраці у різних видах діяльності.

Той факт, що в новій модернізованій шкільній спеціальній освіті осіб з фізичними та психічними вадами вивчення іноземної мови як загальноосвітнього предмета розпочинається з 2-го класу, свідчить про визнання об'єктивно існуючого соціального інтересу до цього предмета і підтверджує його важливість для реалізації перспективних завдань розвитку особистості, наприклад, зростання середнього рівня освіченості, підвищення вимог до загальної культури та інші.